

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 39 · MATURA USTNA 2027–2028

ZBRODNI I KARA · KONTEKST: SIŁACZKA

ILE ODDASZ ZA BLISKICH?

Pytanie jawne 39: „Ile człowiek jest gotów poświęcić dla innych? Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: Siłaczka Stefana Żeromskiego.

TEZA W JEDNYM ZDANIU

Ludzie potrafią poświęcić bezpieczeństwo, plany i własne potrzeby.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Zbrodnia i kara” pokazuje, że ludzie potrafią poświęcić dla bliskich bardzo wiele, ale trzeba pytać, czy ich wybór był naprawdę wolny.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Sonia, Dunia i Bozowska uczą, że ofiara bywa wielka, a literatura każe zobaczyć też niesprawiedliwość świata, który jej żąda.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Teza o różnych cenach poświęcenia. Sonia — rodzina i żółty bilet. Dunia — narzeczeństwo z Łużynem i odmowa. Rodion — pieniądze dla wdowy, które nie zmywają winy. Bozowska — służba społeczna. Wniosek: człowiek bywa gotów na ogromną ofiarę, ale literatura każe też zobaczyć niesprawiedliwość świata, który tej ofiary żąda.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Postaw tezę — Dlaczego poświęcenie trzeba oceniać razem z warunkami życia bohatera?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Ludzie oddają czas, pieniądze, własne plany lub bezpieczeństwo z miłości i solidarności. Skrajna bieda może jednak dramatycznie ograniczać wybór; nie wolno jej romantyzować.

2. Przedstaw Sonię — Co robi dla rodziny Marmieladowów i jaka jest cena tej pomocy?

KIERUNEK ODPOWIEDZI W obliczu głodu zdobywa żółty bilet i zarabia na utrzymanie macochy oraz dzieci, narażając się na pogardę i niebezpieczeństwo. Później wspiera Raskolnikowa i jedzie za nim na Syberię.

3. Wyjaśnij decyzję Duni — Dlaczego rozważa ślub z Łużynem i co ostatecznie robi?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Ma nadzieję poprawić sytuację matki i brata, lecz odkrywa upokarzający charakter relacji z Łużynem i odrzuca go. Poświęcenie ma granice; do ślubu nie dochodzi.

4. Dodaj gest Rodiona — Komu oddaje pieniądze od matki i czego ten gest nie dowodzi?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Oddaje pieniądze wdowie po Marmieladowie na pogrzeb. To kosztowna pomoc w jego biedzie, ale nie unieważnia winy za zabójstwa.

5. Zastosuj kontekst — Co poświęca Stanisława Bozowska i czego nie należy mówić o jej śmierci?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Pracuje jako nauczycielka dla dzieci w biednej wsi, żyjąc samotnie i skromnie. Umiera na tyfus; nie należy upraszczać, że przyczyną śmierci było samo przepracowanie.